

MONT- STRATEGIE 2030

GEMEENSCHAPPELIJKE
ACTIEGEBIEDEN EN
DOELSTELLINGEN

STEDENNETWERK

MÜNSTER –
OSNABRÜCK –
NETWERKSTAD TWENTE

Betrokken partijen

MÜNSTER
OSNABRÜCK
NETWERKSTAD TWENTE

Inhoud

1	Vertrekpunt	4
----------	-------------	---

2	Strategieontwikkelingsproces	5
----------	------------------------------	---

3	Hoofdonderwerp: Duurzame mobiliteit en bereikbaarheid	
3.1	Uitgangspositie en terugblik	6
3.2	Doelstelling	7
3.3	Volgende stappen	8

4	Hoofdonderwerp: Regionale innovatie	
4.1	Uitgangspositie en terugblik	9
4.2	Doelstelling	10
4.3	Volgende stappen	11

5	Hoofdonderwerp: Sterke branding van de MONT-regio en sterke lobby	
5.1	Uitgangspositie en terugblik	12
5.2	Doelstelling	13
5.3	Volgende stappen	14

6	Hoofdonderwerp: klimaatbescherming en omgaan met klimaat effecten	
6.1	Uitgangspositie en terugblik	15
6.2	Doelstelling	16
6.3	Volgende stappen	17

	MONT-Spitzen/ MONT-leiders	18
--	----------------------------	----

	Koördinatie des MONT-Städtenetzwerks/ Coördinatie van het MONT-stedennetwerk	19
--	---	----

1 // Vertrekpunt

Het stedennetwerk Münster, Osnabrück en de Netwerkstad Twente met Almelo, Enschede en Hengelo, kortweg MONT, kent een traditie van vertrouwen en grensoverschrijdende samenwerking die ruim 30 jaar teruggaat. De samenwerking kenmerkt zich niet alleen door wederzijds informeren en leren van elkaar, maar ook door intensief inzetten op een sterke positionering in het Europa van de regio's. MONT is levend Europa!

In het verleden zijn gezamenlijke afspraken geformuleerd, ondertekend en uitgevoerd om de internationale, nationale en regionale bereikbaarheid te verbeteren, de lobby van de economische ruimte te versterken en ook om de politieke en bestuurlijke structuren beter te leren kennen. De LOI-toegankelijkheid, de MONT-mapping en het INTERREG-project 'Ken je burens' zijn slechts enkele voorbeelden van het samenleven dat door nauwe samenwerking met de EUREGIO een nieuwe ruimtelijke en inhoudelijke dimensie heeft gekregen.

Er zijn momenteel grote uitdagingen op zowel Europees als nationaal niveau in de context van het waarborgen en uitbreiden van de transnationale en nationale transporttoegankelijkheid en positionering als een groeiende, toekomstbestendige economische en duurzame leefomgeving. De onderwerpen klimaatbescherming, energieverandering en duurzaamheid worden steeds belangrijker en zullen een fundamentele rol spelen in de toekomstige concepten voor het veiligstellen van een duurzame toekomst.

Ook huidige Europese programma's met hun eisen aan uniforme concepten zoals het SUMP-concept (Sustainable Urban Mobility Plans) of het TEN-T-programma en de huidige financieringsachtergronden, bijvoorbeeld de CEF-fondsen, vormen op maat gemaakte randvoorwaarden. Met de MONT-strategie presenteert het stedennetwerk zich met een toekomstgericht totaalconcept dat ook de toegang tot financiering gemakkelijker zal maken.

Een ander doel is om zich als Europese modelregio te onderscheiden op individuele kernonderwerpen; een voornemen dat alleen mogelijk is in samenwerking met andere sterke partners uit het bedrijfsleven, de wetenschap en de overheid, zoals het triple helix-model al duidelijk laat zien. Tegen deze achtergrond is de ontwikkeling en implementatie van een MONT-strategie 2030 de centrale toekomstige taak van de MONT-samenwerking. In nauwe samenwerking met de EUREGIO-strategie, waarvan het centrale doel een economisch sterke, leefbare en duurzame metropoolregio is, zal de MONT-strategie een belangrijke en ondersteunende mijlpaal zijn op weg daarheen.

2 // Strategieontwikkelingsproces

In november 2017 werd een Memorandum of Understanding ondertekend door de MONT-steden om de toegankelijkheid te verbeteren. Het doel was destijds om het EUREGIO-gebied, dat op het kruispunt van de belangrijkste Europese transportassen ligt en daardoor goed gelegen is in het centrum van het Europese transportnetwerk, beter bereikbaar te maken via de weg, het spoor, het water en in de lucht, en daarmee haar positie als economische – en woonregio te verstevigen.

Het verbeteren van de economische infrastructuur is van meer factoren afhankelijk dan alleen het verbeteren van de bereikbaarheid. De MONT-coördinatoren zijn daarom gaan uitzoeken op welke terreinen de MONT-steden elkaar kunnen versterken via een gemeenschappelijke strategie.

De werkgroep werd bij deze strategische zoektocht ondersteund door Van Oosterhout Adviesgroep. Dit bureau organiseerde op 26 november 2020 een digitaal seminar, dat werd bijgewoond door een brede vertegenwoordiging van MONT-steden. Deze sessie resulteerde in drie aandachtsgebieden, namelijk bereikbaarheid, regionale innovatie en marketing/branding MONT. Voor deze onderwerpen zijn drie werkgroepen gevormd, die onder leiding staan van een van de officiële vertegenwoordigers van de MONT-steden.

Elke werkgroep kwam in januari 2021 bijeen om te werken aan de gezamenlijke ontwikkeling van het onderwerp. De resultaten van deze bijeenkomsten zijn verwerkt in een strategienota voor het betreffende onderwerp.

In februari 2021 zijn de drie strategiedocumenten plenair besproken met alle ambtelijke vertegenwoordigers. De uitwerking hiervan is opgenomen in de MONT Strategie 2030.

In 2023 werd de strategieontwikkeling consequent voortgezet en tijdens de MONT-top van 21 juni 2023 werd besloten om een aanvullend, vierde themagebied “klimaatbescherming en omgaan met klimaat effecten” in het gezamenlijke concept op te nemen. Het document werd ook geactualiseerd. Deze versie werd op 25 oktober 2023 door de MONT-steden als intentieverklaring ondertekend.

3 // Hoofdonderwerp: Duurzame mobiliteit en bereikbaarheid

3.1 Uitgangspositie en terugblik

De MONT-strategie om milieuvriendelijke mobiliteit en bereikbaarheid te versterken is bedoeld als een mijlpaal op weg naar een vitale, sterke, duurzame, economische metropoolregio en vertegenwoordigt daarmee een belangrijk verantwoordelijkheidsgebied om de centrale doelstelling van de EUREGIO-strategie te ondersteunen.

Een goede internationale, nationale, interregionale en regionale bereikbaarheid en daarmee een efficiënt, toekomstgericht vervoersaanbod over alle vervoerswijzen heen – water, weg, spoor, lucht – is waarschijnlijk de belangrijkste locatiefactor om jezelf te positioneren in de Europese concurrentie tussen regio's. De grens mag geen obstakel zijn. Alleen zo kan de EUREGIO met zijn regionale centra, de Netwerkstad Twente (Almelo, Enschede, Hengelo) en de steden Münster en Osnabrück, een aantrekkelijke, toekomstbestendige uitvalsbasis worden voor de economie en woonruimte voor de bevolking creëren.

Onze werkfilosofie wordt gekenmerkt door een nauwe professionele uitwisseling. Van elkaar leren en samen innovatieve projecten identificeren en implementeren is ons werkmotto. Projecten en maatregelen kunnen ook alleen maar interessant zijn in twee partnersteden. Ons samenwerkingsprincipe is: we ondersteunen gezamenlijke projectideeën en zetten ons samen in voor mobiliteits- en transportplanning op Europees, nationaal en regionaal niveau.

EuregioRail

Snel, comfortabel en duurzaam de grens over: dit is het doel van EUREGIO, provincie Overijssel en de lokale transportvereniging Westfalen-Lippe in het EuregioRail-project. Het Interreg-project werd in september 2022 afgerond; er werd een samenwerkingsovereenkomst gesloten om de samenwerking voort te zetten. Ook de Kamer van Koophandel van Noord-Westfalen zet zich in om de spoorverbinding te verwezenlijken.

EuregioRail verbetert bestaande verbindingen in het grensgebied en verbindt de regio's beter met elkaar door intelligente, nieuwe verbindingen. Het project verbindt de regio's Amsterdam, Münsterland, Twente en Zwolle met de North Sea-Baltic Corridor van de Trans-Europese Netwerken (TEN-T). Naast de integratie in het Toekomstbeeld OV 2040 en de Deutschlandtakt is de opname van de verbinding Zwolle-Münster in het TEN-T Comprehensive Network een voorwaarde voor implementatie.

Onze jarenlange aanpak en ook onze toekomstplannen sluiten zeer goed aan bij de eisen van het Europese SUMP-concept (= SUSTAINABLE URBAN MOBILITY PLAN) met het motto 'Together towards competitive and resource-efficient urban mobility'.

De SUMP-inhoud kan zeer nuttig zijn op weg naar een duurzame, milieuvriendelijke en intelligente transport- en mobiliteitsontwikkeling. Dit zal ook onze kansen vergroten om gezien te worden in Brussel en dus op Europees niveau en ook voldoen aan de financieringsvereisten voor Europese financieringsprogramma's, b.v. B. CEF-fondsen.

MONT, dat zijn oorsprong vindt in de stedendriehoek Münster, Osnabrück en Enschede, Almelo, Hengelo, vervult al lang de functie van stedelijke knooppunten en kan daarom in aanvulling op zijn stedelijke en verbindende transportprojecten voldoen aan de eisen van SUMP. Ook willen we ons positioneren als vitale knooppunten in de goederenvervoersector, bijvoorbeeld met projecten in het goederenvervoer en de stadslogistiek (last mile) om onze transportprojecten zoveel mogelijk op te nemen in het werkplan van de North Sea-Baltic Corridor. Een goed uitgangspunt en projectaanpak wordt geboden door de deskundigenrapporten 'goederencorridor', spoorwegregio en bereikbaarheid vanuit de lucht.

De basis van al ons handelen is de in 2017 ondertekende LOI toegankelijkheid. Hier hebben we via verschillende INTERREG-projecten uitgebreide informatie en inspiratie gekregen voor nieuwe vragen en projecten, vooral op het gebied van spoor-, goederenvervoer en toegankelijkheid door het luchtvervoer. Met onze gezamenlijke inzet voor het actualiseren van het Bundesverkehrswegeplan hebben we ook met succes campagne gevoerd voor een beter kwalificatieniveau op het gebied van de uitbreiding van de B 54.

Het huidige projectoverzicht toont ons succes:

- **Versteving van het spoor** via verschillende INTERREG-projecten: EUREGIO SpoorRegio (voltooid in 2018) en EuregioRail, onder meer met als doel de spoorverbinding Münster-Enschede-Zwolle te elektrificeren en te verbinden, opname in het Comprehensive Network
- **Inzet voor de uitbreiding van de West-Oost-as:** Dit maakt deel uit van het Europese TEN-T-netwerk als de North Sea-Baltic Corridor (Corridor 2), meer lobbywerk
- **Betrokkenheid bij de wegenprojecten van het Bundesverkehrswegeplan (BVWP) en Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport (MIRT):** hier: Uitvoering van de uitbreidingsroutes
- **Operatie voor de FMO op weg naar een EUREGIO-luchthaven:** INTERREG-project 'Toegankelijkheid van de luchtvaart' - actueel politiek vraagstuk
- **Versterking van het goederenvervoer:** INTERREG-project 'goederencorridor' - bijvoorbeeld voorstellen voor de laatste mijl
- **S-Münsterland-trein:** Creatie van negen nieuwe S-Bahn-lijnen in Münsterland met Münster als centrum; tevens aansluiting op Enschede, rekening houdend met EuregioRail
- **Nieuw: Interreg-project 'Fietscorridor F35 Münster - Enschede - Zwolle':** Ook in de Nota Oost-Nederland – Münsterland en de LOI Enschede – Münster zijn talloze projecten en aanpakken terug te vinden. Al deze projecten dienen om de bereikbaarheid van onze regio te waarborgen en te verbeteren.

3.2 Doelstelling

De focus van onze toekomstige strategie moet liggen op het uitbreiden en verbeteren van de toegankelijkheid met een duurzaam, milieuvriendelijk, intelligent en genetwerkt mobiliteits- en transportaanbod. Hoe willen wij dit bereiken? Wat zijn onze doelen? Wat kunnen projecten en maatregelen zijn? In de volgende lijst hebben we onderscheid gemaakt tussen algemene doelen en tussendoelen en bij de projecten en maatregelen per project die we samen willen aanpakken, hebben we een onderverdeling gemaakt naar tandemprojecten en Euregioprojecten.

Algemene doelstellingen

- Zorgen voor en verbeteren van de internationale, nationale, interregionale en regionale bereikbaarheid tussen de MONT-steden door middel van een milieuvriendelijk, duurzaam, efficiënt en verbonden vervoersaanbod
- Ons gebied positioneren als een internationaal centraal kruispunt van hoogwaardige transportmodi en logistiek knooppunt op Europees niveau
- Verbetering van de MONT-positie/de EUREGIO-regio op nationaal en Europees niveau om de lobby te versterken, vooral bij de positionering van transportprojecten en het verwerven van financiële middelen (financieringspotten)
- Positionering van de EUREGIO- en de MONT-steden tot een interessante doelregio door toeristische hoogtepunten en een aantrekkelijk, verbonden en milieuvriendelijk vervoersaanbod met elkaar te verbinden, zodat ze niet alleen door doorgaand verkeer worden belast

Tussendoelen

- Erkenning en positionering van de MONT-steden als een essentieel knooppunt op de TEN-T North Sea-Baltic corridor en opname van onze mobiliteitsprojecten in het werkplan van de North Sea-Baltic corridor
- Creatie van een SUMP met onze transportprojecten/plannen om het belang van “stedelijke knooppunten” (TEN-T) te benadrukken.
- Opname van de corridor Münster – Enschede – Zwolle in het uitgebreide netwerk van de North Sea-Baltic corridor
- Het versterken van het efficiënte verkeersknooppunt en daarmee de centrale verkeerslocatie van MONT
- Intensivering van de lobby voor onze projecten om onze positie in Brussel, Berlijn, Düsseldorf en Den Haag te verbeteren
- Positionering van de MONT-regio als modelregio voor innovatieve en grensoverschrijdende benaderingen ter ondersteuning van de transporttransitie

Projecten en maatregelen

EUREGIO-projecten:

- Doorontwikkeling van de FMO tot EUREGIO luchthaven in het kader van de ontwikkeling van Twente Airport
- Modelregio voor testen/gebruik/uitbreiding milieuvriendelijke brandstoffen (waterstof, elektrische aandrijving)
- Uitbreiding van multimodaal goederenvervoer

Tandem- en MONT-projecten:

- Positioneren als modelregio voor last-mile transportoplossingen, opzetten van een ronde tafel over stadslogistiekoplossingen (op basis van het rapport 'goederencorridor') met als doel zero-emissiezones in stedelijk bezorgverkeer
- Uitbreiding van intermodale mobiele stations (mobiele hubs) met passende infrastructuur (e-laadstations, waterstoftankstations, auto-deel-/fietsdeelaanbod, bagagestations, centraal doel 'van elkaar leren')
- Sterke lobby voor onze algemene doelstellingen, maar ook steun voor onze regionale en stedelijke doelstellingen
- SUMP: Voorbereiding van een gezamenlijke haalbaarheidsstudie met het oog op de mogelijke realisatie van een grensoverschrijdend SUMP, om mogelijke kansen en synergie-effecten op MONT-niveau te bepalen (verwerving van financiering, bv. INTERREG)

Elk van de MONT-steden kan een bijdrage leveren aan de uitvoering van projecten en maatregelen. Hier kunnen we vooral door een gezamenlijke aanpak van elkaar leren en onze algemene doelstellingen bereiken. Het is belangrijk om aan de andere partners te denken en daar waar belangrijk en interessant uitwisselingen te initiëren om de kennisoverdracht te waarborgen.

3.3 Volgende stappen

- Toewijding aan strategie:** De eerste stap in de omgang met het onderwerp 'duurzame mobiliteit en bereikbaarheid' is een duidelijke positionering van onze MONT-leiders ten aanzien van de MONT-strategie met hun doelstellingen, aanpak, projecten en maatregelen.
- Voorziening van hulpbronnen:** De tweede stap is het verschaffen van menselijke en financiële middelen. De Euregio onderzoekt de (INTERREG) mogelijkheden om een projectbureau op te richten om de MONT-steden te ondersteunen bij de uitvoering. Met het oog op de mogelijke realisatie van een grensoverschrijdend SUMP wordt een gezamenlijke financieringsaanvraag voor een haalbaarheidsstudie gelanceerd (INTERREG).
- Realisatie:** Op deze basis dient vervolgens de implementatie plaats te vinden.

4 // Hoofdonderwerp: Regionale innovatie

4.1 Uitgangspositie en terugblik

De belangrijkste onderwerpen in LOI MONT zijn mobiliteit en bereikbaarheid. Mobiliteit en een goede bereikbaarheid dragen bij aan een vitale, sterke, duurzame, economische metropoolregio. De economische ontwikkeling van de regio is een van de pijlers van de EUREGIO-strategie.

De EUREGIO-strategie schrijft economische ontwikkeling toe aan regionale innovaties. In de Euregio 2030-strategie is een definitie van regionaal innovatiemanagement opgenomen: Het krachtenveld waarin innovatie plaatsvindt moet over de grenzen heen ontwikkeld worden. Zowel traditionele maakindustrie, slimme industrie als dienstverlenende bedrijven maken deel uit van dit krachtenveld. Deze investering zal zowel de sociale als de technologische innovatie in onze regio bevorderen en kruisbestuiving mogelijk maken.¹

De MONT-steden zijn de kernsteden binnen de metropoolregio EUREGIO en spelen binnen het gebied een voortrekkersrol. Om de voordelen van agglomeratie binnen de grootstedelijke regio voldoende te kunnen benutten, moet het gebied een gemeenschappelijke economische markt, een gemeenschappelijke arbeidsmarkt en een dienstengebied zijn. De belangen van het geheel (grootstedelijke regio) staan centraal. Dit vereist een sterkere structurele samenwerking tussen de MONT-steden en een geïntegreerde aanpak.

¹ Strategie "Euregio 2030", regionaal innovatiemanagement

4.2 Doelstelling

- Onze regio positioneren als een economisch sterke, innovatieve regio.
- Verbetering van de voorwaarden voor een sterke economische metropoolregio:
 - De bewoners beschikken over euregionale vaardigheden.
 - De regio is gemakkelijk bereikbaar.
 - De regio kent een aantrekkelijk vestigingsklimaat.
 - In de regio vindt een grenzeloze uitwisseling van kennis en technologieën plaats.
 - De regio kent een 360° grensoverschrijdende arbeidsmarkt.²
- Het verbeteren van de MONT-positie van de Euregio (grootstedelijke regio) op nationaal en Europees niveau door een gezamenlijke lobby bij het verwerven van fondsen voor innovatieve economische en transportprojecten.

Economische ontwikkeling langs de corridors

Op basis van deze principes heeft de werkgroep drie actielijnen geïdentificeerd om de economische en innovatieve ontwikkeling van de Euregio te bevorderen.

- Economische ontwikkeling langs de corridors.
- Integrale aanpak van deze economische ontwikkeling via het Triple Helix concept: een holistische aanpak van samenwerkende overheden, kennisinstellingen en bedrijven.
- Doorvoering van een sociaal-economische analyse van de regio om een duidelijke basis en statistisch inzicht te verkrijgen in de economische kracht van het gebied.

MONT/Euregio zou zich moeten richten op de ruimtelijk-economische ontwikkelingsmogelijkheden die langs de corridors ontstaan. MONT/Euregio streven naar een gemeenschappelijke economische markt waarin de uitwisseling van kennis en technologieën zal leiden tot nieuwe innovaties en samenwerkingsverbanden binnen de regio. Het is belangrijk om bedrijven, bedrijfsverenigingen, economische instanties en de onderwijssector erbij te betrekken. Het is de rol van MONT/Euregio om deze verbindingen te helpen tot stand brengen, vooral daar waar deze nog niet van de grond zijn gekomen (witte vlekken).

De uitdaging is om de krachten te bundelen van de bedrijven en instellingen die op en in deze corridors werken. Deze krachtenbundeling moet zo breed mogelijk zijn en de traditionele maakindustrie, slimme industrie, dienstverlenende bedrijven en kennisinstellingen omvatten.

² De onderwerpen komen uit de strategie 'Euregio 2030'.

MONT/Euregio heeft tot doel de connectiviteit van economische activiteiten te vergroten en de werkgelegenheid in de grootstedelijke regio te verbeteren. Geografische ligging is een belangrijke factor.

MONT moet blijven werken aan mobiliteit en bereikbaarheid. De Euregio is een logistiek knooppunt op verschillende kruispunten van de Europese spoor-, weg- en watercorridors. Het Euregiogebied wordt doorsneden door een aantal corridors (Noordzee-Oostzeecorridor en Zwolle-Münstercorridor) waarlangs economische ontwikkelingen kunnen plaatsvinden. Fysiek betekent dit dat de spoorverbindingen Amsterdam-Berlijn, Zwolle-Münster, Frankfurt-Münster-Osnabrück, Dortmund-Enschede, Hengelo-Bielefeld en Emmen-Rijn door ons gebied lopen. Daarnaast zijn er logistieke punten zoals de 'Havens van Twente', het Twentekanaal, de Railterminal Coevorden en KNI Osnabrück, die allemaal een rol spelen in de logistiek. De A1 en de A35-N35/B54 spelen een belangrijke rol in de oost-westwegverbinding.

MONT/Euregio moet ervoor zorgen dat de regio een aantrekkelijk klimaat biedt voor bedrijven om zich te vestigen en voor mensen/werknemers om te wonen.

Integrale aanpak (Triple Helix concept)

De MONT-steden kunnen een regionale integrale aanpak van netwerk- en agglomeratievorming stimuleren, bevorderen en verspreiden als zij samenwerking implementeren volgens het triple helix-principe. Het gaat ook om het vastleggen en integreren van de innovatienetwerken die al bestaan in de MONT-regio, om er actief mee aan de slag te gaan. Op deze manier kunnen nieuwe samenwerkingen ontstaan en kunnen synergieën effectief worden benut in het belang van de MONT-regio.

Andere grootstedelijke regio's in Nederland en Europa werken volgens het triple helix-concept. Ondernemers, onderwijsinstellingen en overheden zijn vertegenwoordigd en werken samen in een triple helix. De lessen die uit een succesvolle Triple Helix-samenwerking kunnen worden geleerd, zijn dat er allereerst duidelijke strategische beslissingen worden genomen voor de economische ontwikkeling van de regio en dat mensen zich daarvoor verantwoordelijk voelen en ernaar handelen bij de uitvoering ervan.

Wat in het ene land werkt, zal niet noodzakelijkerwijs in elk ander land werken. We moeten ons bewust zijn van de culturele verschillen in de manier waarop mensen samenwerken in Nederland en Duitsland. Het is daarom belangrijk om te zoeken naar een gemeenschappelijke basis waarop ondernemers, overheden en onderwijsinstellingen in beide landen nu samenwerken.

³ Wijs, E. (2018). Internationale benchmarking van regionale innovatieraden (download van ResearchGate.<https://www.researchgate.net/publication/327558282>, download 17 januari 2021)

Stam, E., AGL Romme, M. Roso, JP van den Toren & BT van der Starre (2016). Knowledge Triangles in the Netherlands: an entrepreneurial ecosystem approach. (download ResearchGate 17 januari 2021 <https://researchgate.net/publication/301613123>)

In de regio Twente werkt het Twenteboard volgens het triple helix principe. In Duitsland bestaat er intensieve samenwerking tussen bedrijven en economische ontwikkelingsorganisaties en de Kamer van Koophandel in een andere vorm. Net als in Nederland bestaan er samenwerkingsverbanden tussen bedrijven en onderwijsinstellingen. Het duaal leersysteem is hiervan een goed voorbeeld. Het start-upcentrum van de Westfaalse Wilhelms Universiteit laat zien dat ook bedrijven en kennisinstellingen samenwerken. Een ander voorbeeld van samenwerking in Duitsland zijn de grootstedelijke regio's, zoals: B. de metropoolregio Rijn-Ruhr.⁴

Een geïntegreerde aanpak is echter nog geen gemeengoed. Er zijn veel discussies en samenwerkingen binnen de regio, maar deze vinden vaak geïsoleerd plaats. MONT/Euregio zou het voortouw moeten nemen bij het aanmoedigen van de partijen om meer samen te werken aan gemeenschappelijke strategische Euregionale doelstellingen.

Eén manier om dit te bereiken is een programmatische aanpak, waarbij samen met de Nederlandse en Duitse 'verenigingen' de relevante onderwerpen worden bepaald. Welke onderwerpen zijn bijvoorbeeld van belang voor de IHK en de economische ontwikkeling en welke onderwerpen zijn van belang voor de ondernemersnetwerken en ontwikkelingsorganisaties als OostNL in Twente? Op basis van deze aanpak moeten onderwerpen worden gekozen "waarover men van gedachten kan wisselen".

Brainport Eindhoven

Stichting Brainport is een samenwerkingsverband tussen bedrijven, kennisinstellingen en overheden onder de

naam Brainport. Het bestaat uit 15 leden en de burgemeester van Eindhoven is voorzitter. De leden worden gekozen op basis van hun leiderschapsrol.

Brainport is onder meer verantwoordelijk voor strategische beslissingen voor de economische ontwikkeling van de regio en geeft richting aan de ontwikkelingsorganisatie 'Brainport Development'. Brainport Development is de uitvoeringsorganisatie die de betrokken personen moet verbinden, innovatie- en economische ontwikkelingsprogramma's moet stimuleren en uitvoeren, de economische ontwikkelingen moet monitoren en lobbywerk moet verrichten voor de regio.

Door de strategische aansturing blijft Brainport Development zich richten op de Nederlandse topsectoren en cross-oversectoren, waarbij de regio zich richt op een scala aan hightech industrieën en de combinatie van vaardigheden over disciplines heen (bijvoorbeeld mechatronica, elektronica, natuurkunde, informatica, werktuigbouwkunde en elektrotechniek) om totaaloplossingen voor maatschappelijke uitdagingen te realiseren.

(Bron: Wise, E. (2018), p.11-12)

⁴ <https://www.rhein-ruhr-region.de>

Sociaal-economische analyse van de grootstedelijke regio

De (sociaal-economische) kaart van de metropoolregio vertoont witte vlekken die het lastig maken om strategische beslissingen te nemen voor de ontwikkeling van onze regio. Om een goede selectie te kunnen maken moet er een 360° analyse van het gebied worden uitgevoerd.

Ondanks eerdere onderzoeken, Hoewel zij wezen op het potentieel voor agglomeratievoordelen, bleven deze beperkt tot een 180°-analyse in plaats van een 360°-analyse van het gebied. Onder meer hierdoor en door het gebrek aan uniformiteit van statistische gegevens bestaat er geen sociaal-economische analyse van het grootstedelijk gebied en kunnen we niet bepalen

hoeveel macht onze regio heeft en hoe deze is verdeeld.

Door het ontbreken van een 360° analyse is er bijvoorbeeld geen overzicht van bedrijven die al grensoverschrijdend actief zijn of innovatief zijn in onze regio. Wij hebben geen inzicht in de verborgen kampioenen etc.

Het is daarom een goed idee dat MONT een sociaal-economische analyse van het grootstedelijk gebied uitvoert, zodat op basis van de juiste data strategische beslissingen kunnen worden genomen.⁵

4.3 Volgende stappen

- a) **Toewijding aan strategie:** Goedkeuring van de drie actiepunten door MONT. In de discussies op het hoogste niveau moeten de MONT-gemeenten van gedachten wisselen en commentaar geven op de drie gekozen aandachtspunten.
- b) **Opstelling van een “samenwerkingsovereenkomst”:** Maak afspraken om regionale innovatie programmatisch te implementeren. Andere belangrijke instellingen en betrokkenen moeten worden meegenomen en aangemoedigd om “samenwerkingsovereenkomsten” te sluiten.
- c) **Een bureau inhuren:** Instructies geven om de onderwerpen te ontwikkelen. Het uitwerken van de drie thema's en het vinden van raakvlakken is zeer arbeidsintensief. De werkgroep kan dit niet alleen. Daarom raden wij u aan een bureau in te schakelen dat het proces overziet, ons inhoudelijk ondersteunt en een concept maakt.
- d) **Interreg-aanvraag voorbereiden:** Het resultaat van het hele proces is dat er een gezamenlijke Interreg-aanvraag komt voor regionale innovatie – of meerdere indien nodig.

⁵ Een dergelijke analyse hoeft niet van nul af aan te worden gemaakt, maar kan worden gekoppeld aan bestaande projecten en initiatieven.

5 // Hoofdonderwerp: Sterke branding van de MONT-regio en sterke lobby

5.1 Uitgangspositie en terugblik

De MONT-regio is nog niet sterk vertegenwoordigd op de kaart: de zichtbaarheid, positionering en reputatie kunnen zowel in Europa als in de regio nog aanzienlijk worden versterkt. Dit vereist een krachtiger lobbybeleid en een versterkt marketingbeleid.

MONT-Mapping

Een paar jaar geleden heeft de steden-driehoek zichzelf tot doel gesteld om zich sterker in Europa te positioneren en dit doel te ontwikkelen met deelname van de regio aan het MONT-karteringsproces. Het resultaat werd gepresenteerd op de vierde conferentie 'Twente vanuit internationaal perspectief' in 2008 in Nordhorn en ook op de eigen slotconferentie in Osnabrück in 2009. Een deel van de inhoud is nog steeds actueel en kan online worden gedownload via de volgende link:

https://www.osnabrueck.de/fileadmin/user_upload/rathaus/Zukunftsprojekte_-_Projekt_blaetter_26.06.09.pdf

De strategische richting en focus van de MONT-samenwerking zullen in het strategieproces opnieuw worden ontwikkeld. Dit resulteert in de noodzaak om de marketingstrategie en de externe vertegenwoordiging van de regio te heroverwegen en aan te passen.

5.2 Doelstelling

Het algemene doel is om de zichtbaarheid van de MONT-steden in de EUREGIO te vergroten en tegelijkertijd de EUREGIO als grootstedelijke regio te versterken.

De eerste opgave zal zijn om erachter te komen welk imago we als regio willen uitstralen en wie onze doelgroep is. De volgende stap is het ontwikkelen van de manier waarop we dit gewenste imago kunnen bereiken.

Doelgroepen kunnen zijn:

- Financieringsaanbieders, Brussel, Berlijn, Den Haag
- werknemers
- Bedrijven

Doelgroep:
Financieringsaanbieders, Brussel, Berlijn,
Den Haag

Wat de Europese dimensie betreft, is het moeilijk voor één stad om op internationaal niveau gehoord en opgemerkt te worden, zich te vestigen en deel te nemen aan Europese financieringsprogramma's. Dit treft vooral de zogenaamde eenzame regionale centra Münster, Osnabrück en ook de Netwerkstad Twente, die opereren in het krachtenveld van de Ruhrmetropool, de Randstad en de metropoolregio Bremen en zich moeten handhaven in de interregionale locatieconcurrentie. Tegen deze achtergrond is het bundelen van de centrale krachten een noodzaak om jezelf te positioneren in Europese netwerken. Hier kan de gezamenlijke en gecoördineerde verschijning van de euregionale regionale centra, de MONT-steden, als levend voorbeeld van Europese samenwerking en weerspiegeling van economische krachten, een deuropener zijn om in Brussel sterker dan voorheen waargenomen te worden en deel te nemen aan Europese financiering. Hetzelfde geldt voor Berlijn en Den Haag.

Met een externe vertegenwoordiging rond deze doelgroep ondersteunen wij tevens de ontwikkeling van de EUREGIO tot grootstedelijke regio. Ook de kernthema's 'Duurzame mobiliteit en bereikbaarheid' en 'Regionale innovatie' worden op deze manier ondersteund.

Doelgroep:
werknemers en
bedrijven

MONT/EUREGIO moet aantonen dat de regio een aantrekkelijk vestigingsklimaat heeft waarin bedrijven zaken kunnen doen en werknemers en hun gezinnen goed kunnen leven. Op deze manier kunnen wij de vestiging van bedrijven bevorderen. Voor werknemers kan de presentatie van zowel de branchefocus als de bedrijven en dus ook werkgevers in de regio belangrijk zijn. Door een functionerend dagelijks stedelijk systeem te presenteren, kunnen we de buitenwereld laten zien dat de MONT-steden in de EUREGIO naast bedrijven en universiteiten werknemers veel te bieden hebben op het gebied van huisvesting, leven en vrije tijd.

Bij deze doelgroep zouden wij ons concentreren op de klassieke locatiemarketing. Hiervoor is de deelname nodig van de bedrijven uit de regio, die met hun opleidingen en banen tevens vlaggenschip zijn voor de regio.

Kernonderwerpen en competenties

Het is belangrijk om na te gaan of de volgende branchefocussen nog steeds relevant zijn:

- Energieopslag/batterij/waterstof
- Bio-economie
- Digitalisering/digitale industrieën
- Voedsel & Gezondheid

Wat zijn onze sterke punten als regio? Voorbeelden hiervan kunnen zijn:

- Goede grensoverschrijdende samenwerking tussen MONT-partners die al vele jaren met succes is beproefd
- Goede bereikbaarheid
- Logistieke as
- Diverse werkplekken en werkgevers
- Economische en wetenschappelijke regio
- Innovatie en startupklimaat: Start Ups

5.3 Volgende stappen

-
- Branding van steden:** Allereerst moet duidelijk worden welke branding de respectievelijke steden zelf hebben. Om dit te doen, zal elke stad de focus van haar industrie en hun marketingprioriteiten op een rij zetten. Dit resulteert in een gezamenlijk overzicht, dat als uitgangspunt moet dienen voor het bepalen van de focus van de externe presentatie.
 - Bepaling van de doelgroep:** Er moet tijdig worden gedefinieerd wie onze doelgroep is voor onze presentatie naar de buitenwereld. De beslissing moet aan de bestuurders worden overgelaten. De beslissing over de kerndoelgroep heeft ook invloed op de focus van het inhoudelijke werk op de kernthema's 'duurzame mobiliteit en toegankelijkheid' en 'regionale innovatie'.
 - 360° analyse:** Een grensoverschrijdende, uniforme analyse van de hele regio zou moeten worden uitgevoerd in een 360°-analyse (zie hoofdstuk "Regionale innovatie"). Het doel is onder meer het identificeren van sterke punten en kernsectoren en het blootleggen van behoeften en uitgangspunten.
 - Regionale marketing:** Hoe kunnen we de regio samen positioneren en in de publiciteit brengen? Daartoe moeten we samen (bijvoorbeeld ook met de regionale marketingexperts) nadenken over hoe en waar de regio aan de buitenwereld wordt gepresenteerd. Welke platforms zijn nodig? Moeten we samen met de EUREGIO streven naar een website? Is het hebben van een eigen MONT-website effectiever? Hebben we sociale media nodig? Moeten er in de toekomst gezamenlijke evenementen worden gepland en uitgevoerd?
 - Gezamenlijke diepgaande workshop over lobbyen in de MONT-regio:** Om de verschillende manieren van lobbyen van de MONT-partners beter te leren kennen, zal er een gezamenlijke verdiepingsworkshop plaatsvinden. Dit is bedoeld om gemeenschappelijke formats te helpen vinden en activiteiten te coördineren.

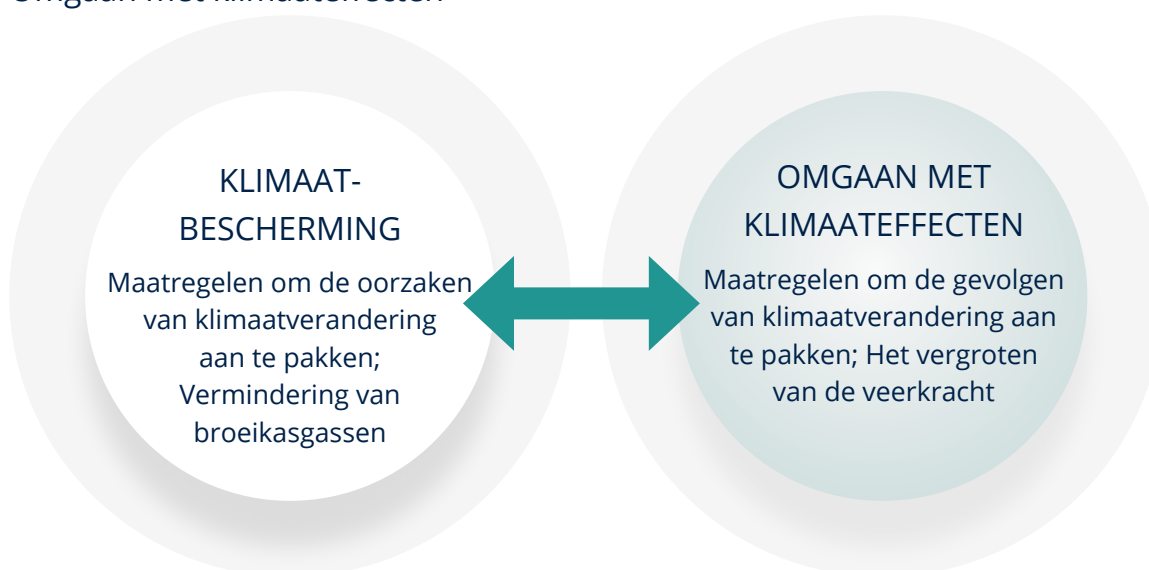
6 // Hoofdonderwerp: klimaatbescherming en omgaan met klimaateffecten

6.1 Uitgangspositie en terugblik

De aanhoudende klimaatverandering en de gevolgen daarvan zijn ook duidelijk merkbaar geworden in de MONT-regio. Extreme weersomstandigheden komen steeds vaker voor; Stormen, overstromingen en hevige regenval, maar ook periodes van droogte en hete zomers zijn het bewijs van de gevolgen van klimaatverandering. Om dit complexe probleem aan te pakken moeten de MONT-gemeenten ook twee strategische richtingen nastreven: enerzijds het actief nastreven van klimaatbescherming en het terugdringen van de CO₂-uitstoot, maar anderzijds ook het aanpakken van de gevolgen van de klimaatverandering om de daarmee samenhangende gevolgen met passende maatregelen tegen te gaan.

Het onderwerp klimaatbescherming en
Omgaan met klimaateffecten

De steden in de MONT-samenwerking implementeren al jaren verschillende klimaatbeschermingsmaatregelen, die op hun beurt gebaseerd zijn op gemeentelijke klimaatbeschermingsconcepten. Het actieve management voor de implementatie van relevante maatregelen is gevestigd in de MONT-regio en breidt zich voortdurend uit naar nieuwe gebieden die zich onder andere ook richten op een duurzame energievoorziening - weg van fossiele brandstoffen. De inspanningen om

zich aan te passen aan de klimaatverandering en de gevolgen ervan te verzachten, zijn echter nog niet goed ingeburgerd. De gemeenten hebben dit onderwerp al jaren op de agenda staan; Hier bevinden we ons echter vaak nog in een fase van bewustwording en het ontwikkelen van strategieën, waarbij de eerste concepten en maatregelenpakketten voor klimaatadaptatie al zijn ontwikkeld of ingevoerd.

6.2 Doelstelling

Het belangrijkste doel op het activelveld “Klimaatbescherming en omgaan met klimaatteffecten” is het verder versterken van de onderwerpen op het niveau van de grensoverschrijdende MONT-regio. Het activelveld heeft een sterk transnationaal perspectief. Klimaatverandering is een van de grote ruimtelijke uitdagingen die steden en regio’s moeten aanpakken; Dit omvat onder meer het creëren van veerkrachtige nederzettingsstructuren.

Naast het onderwerp klimaatbescherming moet de inhoud ook expliciet maatregelen omvatten om de gevolgen voor het klimaat aan te pakken. Er zijn tal van aanknopingspunten, onder meer naar de EUREGIO-strategie, naar de EU-missies, maar ook naar lopende maatregelen in de MONT-gemeenten. Daartoe moeten strategische coördinatie en actieve uitwisseling plaatsvinden om aanbevelingen voor actie op de langere termijn te doen en samen praktische maatregelen te initiëren. Een uitwisseling met het oog op de gemeenschappelijke uitdagingen ligt voor de hand; heel specifiek b.v. met betrekking tot transnationale bescherming tegen overstromingen (zie ook de presentatie van de heer Kuks, dijkgraaf in waterschap Vechtstromen tijdens het topniveaugesprek MONT op 2 november 2022 in Almelo).

Gemeenschappelijke prioriteiten en kernonderwerpen

De nadruk ligt op de uitwisseling van ervaringen, de presentatie van praktijkvoorbeelden met modelkarakter, evenals de identificatie van gemeenschappelijke taken en de coördinatie van gemeenschappelijke actiegebieden.

Op het gebied van **klimaatbescherming** moeten de volgende onderwerpen centraal staan:

Versterking van de energietransitie: Een verreikende energietransitie wordt over het algemeen gezien als een belangrijke voorwaarde voor het beperken van de klimaatverandering – hier kan de energiecrisis ook worden gezien als een kans om de verandering te versnellen.

- Hoe kan een toekomstbestendige, duurzame en op behoeften gebaseerde energievoorziening eruit zien voor burgers, bedrijven en de publieke sector die bijdraagt aan het bereiken van klimaatneutraliteit?
- Welke maatregelen worden er in de MONT-regio al genomen om de energietransitie (of het afstappen van fossiele brandstoffen) te bevorderen?

Klimaatbescherming door energie-efficiëntie: Een efficiënter gebruik van energie is een andere essentiële stap die kan bijdragen aan het terugdringen van de uitstoot van broeikasgassen.

- Welke maatregelen zijn zinvol voor de energie-efficiënte renovatie van woning- en utiliteitsgebouwen, maar ook om een reductie van het energieverbruik te realiseren in de publieke en private sector, maar ook in productieprocessen, in transport en logistiek, etc.?
- De gemeenten zouden hier het goede voorbeeld moeten geven: wat wordt er al gedaan om de energie-efficiëntie aan gemeentelijke zijde te vergroten en om draagvlak vanuit het bedrijfsleven en de samenleving voor dit proces te winnen?

Als het gaat om het **omgaan met klimaateffecten**, zijn de volgende onderwerpen van belang:

Omgaan met oververhitte steden:

Dit gebied omvat onder meer aspecten uit de stadsplanning, milieu- en natuurbehoud, infrastructuurplanning en public relations.

- Welke maatregelen zijn effectief om oververhitting van steden (stedelijke hitte-eilanden) te voorkomen of specifiek de stedelijke klimaatomstandigheden te verbeteren?
- Hoe kunnen leden van de stedelijke samenleving bewust worden gemaakt van de problematiek en er effectief bij betrokken worden? Wat kunnen burgers, economie en handel concreet doen en hoe kunnen zij betrokken worden bij de noodzakelijke maatregelen?

Focus op waterbeheer:

Het onderwerp waterbeheer zal de komende jaren nog belangrijker worden.

- Hoe kan men door actief en effectief waterbeheer omgaan met “te veel” (hevige regen/overstromingen) of “te weinig” (perioden van droogte/zakkend grondwater) en welke maatregelen zijn effectief?
- Drinkwater is het belangrijkste voedsel voor mensen. Hoe kan een gemeentelijk waterbeheersysteem worden ontworpen om de voorzieningszekerheid voor de komende jaren te garanderen?

6.3 Volgende stappen

-
- a) **Vergelijking van strategieën, ‘status quo’ en perspectieven:** De eerste stap is het kijken naar bestaande strategieën en de huidige status van activiteiten en maatregelen in de steden van de MONT-regio. Hoe worden de gebieden van klimaatbescherming en aanpassing aan de gevolgen van het klimaat momenteel aangepakt en hoe wilt u zich in de toekomst strategisch positioneren met betrekking tot deze kwesties?
 - b) **Uitwisseling van ervaringen en goede voorbeelden:** De uitwisseling in de MONT-samenwerking zou gebruikt moeten worden om ervaringen en maatregelen aan de hand van concrete voorbeelden te bespreken en aan elkaar te presenteren. Het gaat ook om een realistische beoordeling: welke benaderingen zijn effectief bij het bevorderen van klimaatbescherming en aanpassing aan klimaateffecten?
 - c) **Identificatie van relevante actiegebieden:** Met het oog op de mogelijkheden van MONT-samenwerking moeten gemeenschappelijke actiegebieden prioriteit krijgen. Hoe kan de MONT-samenwerking bijdragen aan het versterken van de klimaatbescherming en de aanpassing aan de klimaateffecten, en waar zijn mogelijke actiegebieden?
 - d) **Stemmen over gezamenlijke maatregelen:** Na het identificeren van mogelijke terreinen voor gezamenlijk optreden volgt de coördinatie over gezamenlijke maatregelen in de Duits-Nederlandse context. Er zijn bijvoorbeeld professionele uitwisselingen, gezamenlijke workshops, bewustmakingsevenementen en dergelijke denkbaar. Om acties te realiseren moet het verwerven van financiering voor de implementatie (bijvoorbeeld Interreg, “Governance”-gebied) worden overwogen

MONT-Spitzen/ MONT-leiders

Unterzeichnung der Strategie am 25. Oktober 2023 in Osnabrück/ Ondertekening van de Strategie op 25 oktober 2023 in Osnabrück

Stadt Münster
Oberbürgermeister Markus Lewe

Stadt Osnabrück
Oberbürgermeisterin Katharina Pötter

Gemeente Almelo
Waarnemend Burgemeester Mirjam van 't Veld

Gemeente Hengelo
Burgemeester Sander Schelberg

Gemeente Enschede
Burgemeester Roelof Bleker

EUREGIO
Vorsitzender/ Voorzitter Rob Welten
Geschäftsführer/ Directeur-bestuurder
Christoph Almering

Stand/ Status: Dezember 2023/ December 2023

Koordination des MONT-Städtenetzwerks/ Coördinatie van het MONT-stedennetwerk

Stadt Münster

Dr. Grit Müller
Stadtplanungsamt
Abteilung 61.1 Stadt- und Regionalentwicklung,
Statistik
Stadthaus 3
Albersloher Weg 33
48155 Münster
Postanschrift: 48127 Münster
+49 251 492 6170
muellergrit@stadt-muenster.de
www.stadt-muenster.de

Stadt Osnabrück

Hendrik Kettler
Referat Nachhaltige Stadtentwicklung
Sachgebiet Stadt- und Regionalentwicklung
Postfach 4460
49034 Osnabrück
+49 541 323 2146
kettler@osnabrueck.de
www.osnabrueck.de

Gemeente Almelo

Marloes Meijer
Bestuursadviseur (Duitsland en Europa)
Postbus 5100
7600 GC Almelo
+31 6 31 64 72 56
marloes.meijer@almelo.nl
www.almelo.nl

Gemeente Enschede

René Bogaarts
Coördinator Duitsland
Postbus 20
7500 AA Enschede
+31 6 38 07 17 34
r.bogaarts@enschede.nl
www.enschede.nl

Gemeente Hengelo

Erik Stok
Beleidsadviseur Bestuur en Management
Postbus 18
7550 AA Hengelo
+31 6 12 54 32 67
e.stok@hengelo.nl
www.hengelo.nl

EUREGIO

Dinand de Jong
Stellvertretender Geschäftsführer/
adjunct directeur-bestuurder
Enscheder Str. 362
48599 Gronau
+49 2562 702 12
Gronausestraat 1258-1260
7534 AV Enschede
+31 53 46051 12
d.dejong@euregio.eu
www.euregio.eu